

зголошувалися зустрічатися протягом листопада–лютого для формування і розробки пропозицій.

Бюджетні делегати працювали безпосередньо з чиновниками міської адміністрації у спеціальних тематичних комітетах (таких як транспорт; школи та освіта; парки та зони дозвілля; громадська безпека; житлово–комунальне господарство; охорона здоров'я та екологія; громадські зручності; дороги, вулиці та тротуари) та конкретизували пропозиції, зроблені громадянами. В окремих випадках ці комітети ділилися на підкомітети, наприклад у справах молоді та пенсіонерів, до складу якого входили представники відповідних демографічних груп. При цьому могла виникнути проблема, що участь у БУ могли брати особи, яким виповнилося 16 років, але право голосу надавалася лише тим, хто досяг 18–чя. У результаті молоді учасники, які працювали над пропозиціями, були позбавлені можливості за них голосувати.

Перед цими комітетами ставилися такі завдання: 1) розглянути ідеї, подані на зборах району; 2) оцінити реальні потреби району шляхом відвідування певних об'єктів; 3) провести обговорення нових проектів; 4) працювати безпосередньо з міською адміністрацією; 5) підготувати проекти для голосування, при цьому пріоритет мав надаватися тим, результати реалізації яких відчувалися протягом п'яти років, а вартість перевищувала 35 тис. дол.

Бюджетні делегати мали гарантувати, що відібрані проекти справді відбивають реальні потреби району, а не лише уподобання тих, хто відвідував зустрічі району. Відповідно, комітети часто відвідували місце, щодо якого висувалися пропозиції, для оцінки потреб району, наприклад його члени могли регулярно відвідувати парки чи школи певного району для безпосереднього ознайомлення з реальною ситуацією.

При цьому деякі координатори груп отримали право висувати на перше місце «виграшні» проекти, які, на їх думку, могли отримати найбільшу підтримку в ході голосування. Бюджетні делегати зазвичай зустрічалися щотижня протягом кількох місяців, а також комунікували між собою через електронну пошту.

У лютому 2012 року відбувся другий раунд зборів кварталу, на яких обговорювалися підготовлені делегатами документи. За їх підсумками було проведено загальне голосування у березні 2012 року.

На кожному етапі процесу були можливості для публічного обговорення та прийняття спільних рішень. Члени районного комітету вирішували де проводити всі заходи і працювали безпосередньо з членами міської адміністрації для поширення інформації. На першому раунді зборів кварталів були присутні члени міської ради, які спілкувалися з мешканцями.

Програма БУ в США має дві цілі, що проявляється у різних підходах: покращення надання послуг та поглиблення демократичного залучення. Кожна ціль передбачає особливості у здійсненні деліберативного процесу. Якщо на першому місці стоїть покращення публічних послуг, то учасники стимулюються продукувати конкретні і ефективні пропозиції, які відносно легко можна реалізувати і які дадуть позитивні результати для максимальної кількості мешканців. У свою чергу акцент на розширенні участі громадян передбачає включення усіх представників соціальних

груп, насамперед маргіналізованих, до обговорення та прийняття рішень. Іноді ці дві цілі можна досягти одночасно, коли ефективний процес веде до більш інклюзивного діалогу, що гарантує репрезентативність процесу та високу ймовірність реалізації обраних проектів. Проблема першої хвилі БУ в США полягала у пошуку способу поєднання цих двох цілей: ефективності, що орієнтується на результат, та включеності, представництва інтересів усіх зацікавлених осіб.

Водночас досвід США засвідчив, що така демократична інновація вимагає значних часових затрат як з боку політиків та чиновників, так і громадян, які схильні втрачати інтерес на проміжних етапах процесу. Тим не менше оцінювати результати БУ лише за кількісними показниками (проектами, профінансованими з публічних бюджетів, явою громадян на зустрічі чи виборчі дільниці) було б помилковим, оскільки у довгостроковій перспективі він сприяє якісним змінам громадянського суспільства.

Список використаних джерел

1. Council to vote on landmark rules reform package [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://council.nyc.gov/html/pr/051414stated.shtml>.
2. Goals of PB Chicago [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pbchicago.org/about.html>.
3. Lerner J. Everyone counts: Could «participatory budgeting» change democracy? – New York: Cornell Selects, 2014. – 56 p.
4. Touchton M., Wampler B. Improving social well-being through new democratic institutions // Comparative Political Studies. – 2014. – Vol.47. – №10. – P.1442–1469.

Ishcheikin K. Y., the People's Deputy of Ukraine
(Ukraine, Kyiv), vppp.idp@gmail.com

The implementation of participatory budgeting in the USA

The importance of the participation budget for strengthening democratic institutions and its implementation in Chicago and New York are analyzed in detail. Each of the four stages of the American model of participatory budgeting, in which a special role is assigned to community representatives or budget delegates who complete the proposals of citizens in specific projects, is analyzed. The two main goals of the BS in the USA, the coordination of which is a rather difficult task: improving the quality of public services provided to residents and attracting the maximum number of citizens to the decision-making process, are defined and considered.

Keywords: participatory budgeting, democracy, local government, transparency, accountability, deliberation.

* * *

УДК 327:061.2АСЕАН(599):339.92(5–12)(045)

Крупеня І. М.,

кандидат політичних наук, доцент
кафедри міжнародних відносин,
Київський міжнародний університет
(Україна, Київ), 24tokiss@gmail.com

ЮВІЛЕЙНИЙ САМІТ АСЕАН ТА АЗІЙСЬКИЙ МАРАФОН Д. ТРАМПА

Презентується стислий аналітичний огляд 31 саміту АСЕАН та політику США в АТР у постбілоярний період. Розглянуто основні документи, які було підписано за результатами саміту.

Ключові слова: Азійсько–Тихоокеанський регіон (АТР), Азійсько–Тихоокеанське економічне співробітництво (АТЕС), Південно–Східна Азія (ПСА), саміт АСЕАН, Південно–Китайське море.

У філіппінській столиці Манілі 13 листопада 2017 року було проведено 31 саміт Асоціації держав Південно–Східної Азії за участю лідерів із 19 держав. Відкрив саміт президент Філіппін Родріго Дутерте, який почав свій виступ із того, що нагадав присутнім про звільнення філіппінськими військами менше місяця назад міста Мараві від терористів [1]. Не випадково розпочато роботу Саміту саме цим питанням, оскільки в субрегіоні ПСА спостерігається посилення радикалізації та насильницького екстремізму. Іншими важливими питаннями для обговорення стали: територіальні розбіжності в Південно–Китайському морі, зростання напруженості через ядерні і ракетні випробування Пхеньяна, економічна інтеграція, дотримання прав людини, розширення можливостей жінок, трудящих–мігрантів, недоїдання, зміна клімату та бідність [2].

Окрім глав держав, які безпосередньо входять в АСЕАН, на відкритті форуму також були присутні інші світові лідери, чії країни є партнерами по діалогу «азіатської десятки». Зокрема, тут зібралися президент США Дональд Трамп, прем'єр Держради КНР Лі Кеціан, прем'єр–міністри Японії і Канади Сіндзо Абе і Джастін Трюдо, глава уряду Індії Нарендра Моді, генеральний секретар ООН Антоніу Гутерріш, а також глави урядів Нової Зеландії і Австралії Джасінда Ардерн і Мальколм Тернбулл. Росію на манільських зустрічах представляв прем'єр–міністр Дмитро Медведєв [1].

Асоціація держав Південно–Східної Азії (англ. Association of SouthEast Asian Nations, ASEAN) – геополітична та економічна міжнародна організація, до якої входять 10 країн (Індонезія, Малайзія, Сінгапур, Таїланд, Філіппіни, В'єтнам, Лаос, Камбоджа, М'янма, Бруней–Даруссалам), розташованих в Південно–Східній Азії. АСЕАН було засновано п'ятьма державами ПСА – Індонезією, Малайзією, Сінгапуром, Таїландом, Філіппінами підписанням Декларації АСЕАН в Бангкоку (Таїланд) 8 серпня 1967 р. В січні 1984 р. до Асоціації приєднався Бруней–Даруссалам, в липні 1995 р. – В'єтнам, в липні 1997 р. – Лаос і М'янма, в квітні 1999 р. – Камбоджа.

Метою асоціації було оголошено прискорення економічного розвитку та соціального прогресу в країнах–учасниках, захист миру та стабільності в регіоні, а також надання країнам–учасникам змоги мирного розв'язання спірних питань [3, с. 7]. Нині загальна кількість населення країн–членів АСЕАН становить 628 млн. чол. Оскільки АСЕАН знаходиться на перетині важливих торгових шляхів, а Сінгапур, Малайзія і Таїланд входять до числа 50 країн, які найбільш залучені до глобальної торгівлі, Асоціація має всі необхідні інструменти для подальшого розвитку за рахунок зростання торгових та інвестиційних потоків. Усе це сприяє інтеграційним прагненням країн та потенційному зростанню національних економік [4, с. 6].

На сьогодні багато дослідників порівнюють АСЕАН з ЄС, погоджуючись, що вони представляють абсолютну різні інтеграційні моделі. На відміну від Європи, для ПСА інституційне будівництво є другорядним через надзвичайну різноманітність регіону. Дві моделі інтеграції – ЄС і АСЕАН – відрізняються як «сімейна модель» і модель «гарного сусідства». Друга модель, хоч і визнає необхідність інституціоналізації, проте не вважає її життєво необхідною. Очевидно, ближчим АСЕАН є «процес паралельної національної

дії», що відбувається в Скандинавських країнах і уникає створення наднаціональних інституцій. Угоди щодо співробітництва доповнюються адаптацією національних законів і регуляцій, легалізацією й гармонізацією стандартів на протипагу створенню нових регіональних структур [3, с. 8].

31 саміт АСЕАН відзначився інтенсивним графіком роботи, за результатами якого 14 листопада 2017 р. було прийнято наступні документи: Декларація на десятиріччя щодо захисту прибережного та морського природоохоронного середовища в Південно–Китайському морі (2017–2027) [5]. Декларація АСЕАН про запобігання та боротьбу з кіберзлочинністю [6]. Манільська декларація по боротьбі з радикалізацією та насильницьким екстремізмом [7]. План дій щодо розширення прав і можливостей жінок в АСЕАН [8]. Манільська декларація про 20–річчя співробітництва АСЕАН+3 [9]. Консенсус АСЕАН щодо захисту та просування прав трудящих мігрантів [10].

Окрім вище перерахованих декларацій, було підписано спільну заяву АСЕАН–США присвячену пам'ятному саміту до 40–річчя діалогових відносин. Взаємовідносини між АСЕАН та Сполученими Штатами вперше було започатковано у вересні 1977 р. Двостороння співпраця щороку зростала і розширювалася, охопивши широке коло питань, включаючи політичну і безпекову, економічну та торговельну, соціальну та культурну сфери. В 2015 р. співпраця між АСЕАН та США розвинулася до рівня стратегічного партнерства. У 2008 р. Сполучені Штати стали першою країною, яка не будучи членом АСЕАН призначила постійного посла США в АСЕАН, а в 2009 р. США приєдналися до Договору про дружбу та співробітництво в Південно–Східній Азії (ТАС). Новий та більш якісний рівень співробітництва було започатковано після проголошення стратегічного партнерства в Куала–Лумпурі в 2015 р. та Плану дій (2016–2020 рр.).

Важливим індикатором тісного економічного співробітництва є дані щодо експорту–імпорту, так країни–члени АСЕАН разом посідають четверте місце по експорту для компаній США та одночасно займають четверте місце по імпорту в США. У 2016 р. загальний обсяг двосторонньої торгівлі складав 211,8 млрд. доларів. У 2015 р. експорт до АСЕАН забезпечував понад 500 000 робочих місць у США [11].

Існує думка, що з самого початку заснування АСЕАН, ця організація розраховувала на тісну співпрацю з США, і, передусім, у безпековому вимірі. Принаймні у період «холодної війни» більшість країн ПСА постраждали від соціально–економічних труднощів і опинилися перед численними викликами, що змусило їхні уряди скороти витрати на оборону та шукати колективного захисту в рамках двосторонніх угод. Таким чином, двосторонні домовленості почали відігравати провідну роль у відновленні та зміцненні регіональної безпеки і Сінгапур, Філіппіни, Таїланд, Індонезія, Малайзія та Бруней стали розглядати в якості потенційного захисника саме США.

Утім відносини АСЕАН зі США ускладнювалися через американську стратегію «розширення і залучення», просування демократії та «універсальну» концепцію прав людини, що сприймалось в країнах Асоціації як втручання в їхні внутрішні справи. Коли з'ясувалося, що економічна криза, яка почалася в США,

різко послабила їх позиції в регіоні, для країн АСЕАН стало очевидним факт послаблення американського впливу. Ослаблення позицій Вашингтона в АТР викликало одвічний для асеановських еліт страх китайського домінування в регіоні. АСЕАН висловився за збереження американської військової присутності як фактору стримування в регіоні. Навіть Індонезія та Малайзія, які неодноразово критикували дії США в АТР, підтримали документи, в яких організація закликала зберегти той рівень безпекових зобов'язань Вашингтону, що існував у період «холодної війни».

У відповідь США переглянули свої підходи до цієї проблеми – затвердили у Стратегічній ініціативі для Східної Азії (1992 р.) мінімальний рівень військової присутності, а у 1995 р. взагалі ухвалили рішення про припинення процесу скорочення. Як відомо, до азійської кризи більш вираженим був політичний вплив США й економічний вплив Японії у ПСА, тоді як зростання Китаю розцінювалося державами АСЕАН у категоріях «китайської загрози». Позиція АСЕАН з прав людини була викладена в заяві міністрів закордонних справ держав-членів у липні 1993 р., згідно з якою вигоди колективу/суспільства мають переважувати індивідуальні; основою «прав людини» є економічний розвиток, який забезпечується політичною стабільністю в державі; права людини не підлягають загальній формулі й відрізняються залежно від рівня соціально-економічного розвитку й соціокультурних основ держави.

У постбіполярний період інтерес США до країн АСЕАН не тільки зміцнився, але й знайшов більше практичне втілення. У перше десятиліття 1990–2000 рр. основна увага приділялася економічній складовій, більшою мірою, ніж політичній. Процес формування організації, так само як і її членів окремо вимагав величезних економічних ресурсів. США співпрацювали з АСЕАН у сфері торгівлі, технологій та інвестицій. Підписання представниками США та послами країн АСЕАН Меморандуму по взаєморозумінню в грудні 1990 р. дозволило скликати регулярні міністерські зустрічі з питань торгівлі та робочу групу високопосадових осіб, щоб вивчати можливості розширення торговельно-економічних відносин між США і АСЕАН. До 1994 р. АСЕАН стали четвертим найбільшим торговим партнером США після Канади, Японії та Мексики.

Терористичні акти 11 вересня 2001 р. в Нью-Йорку і Вашингтоні стали важливим переломним моментом в стосунках США і АСЕАН, імпульсом до взаємного зближення. Після того, як стало відомо про зв'язок терористів, які вчинили теракти 11 вересня, з терористичними організаціями в Азії, ПСА була оголошена другим фронтом по боротьбі з міжнародним тероризмом. Адміністрація Дж. Буша–мол. заклала основи довгострокового антитерористичного співробітництва США і АСЕАН і розвитку багатосторонньої співпраці у галузі безпеки в АТР. Одночасно спостерігалось і зміщення акцентів Вашингтону у визначенні значущості самої АСЕАН. Асоціація стала розглядатися як дієздатний і пріоритетний партнер для поступового вбудовування США в регіональні економічні структури [12, с. 158–160].

Найбільш плідна співпраця між США та АСЕАН спостерігалася за урядування Б. Обама, який зробив

наголос на статусі США як «тихоокеанської держави-резидента» в термінах географії, історії, альянсів, економічних відносин і зв'язків між народами. В умовах глобальної фінансово-економічної кризи завдяки збереженню стабільності фінансового сектора і прийняттю значних державних стимуляційних програм деяким східноазійським державам (Китай, Індія, В'єтнам, Індонезія) вдалося зберегти економічне зростання на досить високому рівні, що посилювало роль Східної Азії в одужанні американської і глобальної економіки. Їй відводилася ключова роль у реалізації Національної експортної ініціативи президента Обама зі збільшення американського експорту за 5-річний період (до 2014 р.) удвічі.

Центральною ланкою стратегії «залучення» США до Східної Азії було розширення і поглиблення їх взаємодії з АСЕАН, що обумовлювалося: визнанням її центральної ролі у процесах регіональної інтеграції у Східній Азії/АТР; проходження через ПСА критично важливих для світової торгівлі морських шляхів; постійною регіональною нестабільністю як через внутрішні процеси у більшості регіональних країн, так і через періодичне загострення міждержавних територіальних суперечок; перетворенням АСЕАН на другу після Китаю рушійну силу глобальної економіки. США мала в країнах АСЕАН удвічі більше інвестицій, ніж в Китаї.

Про посилення взаємодії США й АСЕАН у військовій сфері свідчило призначення у 2011 р. Тихоокеанським командуванням США офіцера зі зв'язку до Місії США в АСЕАН з метою сприяння поглибленню і розвитку довгострокового залучення Департаменту оборони до зустрічей «АДММ+» й інших регіональних форумів у сфері оборони, а також обміну інформацією між Департаментом оборони США й іншими американськими агентствами щодо програм багатосторонньої безпеки в ПСА.

Важливого значення США надавали Ініціативі Нижнього Меконгу, яку вони розглядали як ключовий компонент співробітництва з АСЕАН та загальної стратегії США в Східній Азії. США запропонували власний проект розвитку Нижнього Меконгу в складі лише держав АСЕАН. Його метою було визначено підтримку цілей створення Спільноти АСЕАН шляхом ліквідації розриву в рівні розвитку її членів і сприяння поєднуваності ПСА через інфраструктурне будівництво, охорону водних ресурсів, розвиток сільськогосподарської й продовольчої безпеки, освіти, охорони здоров'я, а також менеджмент транснаціональних проблем, таких як загроза пандемічних хвороб, негативний ефект розвитку гідро-електроенергетики, зміна клімату, руйнування навколишнього середовища.

Отже, адміністрація Обама підняла політичні відносини США з АСЕАН на більш високий рівень, ініціювала численні проекти в торгово-економічній сфері з акцентом на розвитку, партнерстві й підтримці регіональної інтеграції в ПСА [13, с. 407–416].

Важливим індикатором двостороннього співробітництва США та АСЕАН на сучасному етапі є участь президента США Дональда Трампа в 31 саміті АСЕАН на Філіппінах. Під час своєї промови Д. Трамп заявив, що Сполучені Штати Америки зберігають прихильність центральній ролі форуму АСЕАН для «глобального співробітництва» в регіоні, а дипломатичне партнерство

в межах АСЕАН «сприяє гарантуванню безпеки і процвітання американського народу і всіх народів індо-тихоокеанських націй» [14].

На передодні 31 саміту АСЕАН американський президент розпочав своє азійське турне, яке є найдовшою за останніх 25 років поїздкою глави Білого дому в цей регіон, з відвідин Гавайських островів. Під час 12-ти денного візиту, який відбувався в період високої напруги у відносинах із Північною Кореєю, американський президент відвідав п'ять країн.

Північна Корея останнім часом нарощує свої ядерні й ракетні випробування на порушення резолюцій Ради безпеки ООН. США застерігали, що не виключають жодних варіантів своїх дій у відповідь через активізацію ракетних та ядерних випробувань.

На базі ВПС Гікгем на острові Оагу американського президента ознайомили з таємним звітом Тихоокеанського командування збройних сил США. Після брифінгу Д. Трамп із першою леді Меланією відвідали Перл-Гарбор і поклали квіти до меморіалу корабля «Аризона», який затонув 7 грудня 1941 р. під час атаки японських літаків на американську базу.

Під час виступу на американській військовій базі Йоката перед американськими військовими, Д. Трамп заявив: «Ніхто, жоден диктатор, жоден режим... не мають недооцінювати рішучість американців».

Після Японії Д. Трамп відвідав Південну Корею, висловивши підтримку Сеулу. Під час візиту в Пекін американський президент закликав Китай зайняти більш жорстку позицію щодо Пхеньяну. Д. Трамп також закликав Китай здійснити додатковий тиск на Північну Корею, задля припинення їхньої діяльності та згорання програми поширення ядерної зброї. У В'єтнамі Д. Трамп взяв участь у саміті Азійсько-Тихоокеанського економічного співробітництва (АТЕС) в місті Дананг, а також відвідав Ханой.

Відтак азійський марафон Д. Трампа мав дві основні стратегічні цілі: заспокоїти союзників та стратегічних партнерів США, показати що Вашингтон залишається стійким у своїй опозиції щодо випробувань балістичних ракет та ядерної зброї в Північній Кореї. Друга мета поїздки Д. Трампа в Азію полягала в демонстрації того, що США продовжує підтримувати ключові багатосторонні інституції регіону, зокрема АТЕС та АСЕАН [15].

Список використаних джерел

1. Bernadette E. Duterte: Asean Summit 'excellent opportunity' to discuss terrorism, illegal drugs / E. Tamayo Bernadette // The Manila Times. – 2017 [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.manilatimes.net/duterte-asean-summit-excellent-opportunity-discuss-terrorism-illegal-drugs/362440/>.
2. People-focused issues high on 31st ASEAN Summit agenda [Electronic resource]. – 2017. – Access mode: <http://asean.org/people-focused-issues-high-on-31st-asean-summit-agenda/>.
3. Городня Н. Д. АСЕАН: утворення й етапи розвитку / Н. Д. Городня // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – 2010. – Вип.102. – С.7–10.
4. Шергін С. О. «Золотий» ювілей АСЕАН: досягнення і проблеми розвитку / С. О. Шергін // Зовнішні справи. – 2017. – №9. – С.6–10.
5. Declaration for a decade of coastal and marine environmental protection in the South China Sea (2017–2027), 2017 / The Association of Southeast Asian Nations [Electronic resource]. – Access mode: <http://asean.org/storage/2017/11/Declaration-for-a-Decade-of-Coastal-and-Marine-Environmental-Protection-in-the-South-China-Sea-2017-2027.pdf>.

6. ASEAN declaration to prevent and combat cybercrime, 2017 / The Association of Southeast Asian Nations [Electronic resource]. – Access mode: <http://asean.org/storage/2017/11/ASEAN-Declaration-to-Combat-Cybercrime.pdf>

7. Manila Declaration to counter the rise of radicalisation and violent extremism, 2017 / The Association of Southeast Asian Nations [Electronic resource]. – Access mode: <http://asean.org/storage/2017/11/Manila-Declaration-to-Combat-RRVE-Adopted-by-the-11th-AMMTC.pdf>

8. Action Agenda on mainstreaming women's economic empowerment (WEE) in ASEAN, 2017 / The Association of Southeast Asian Nations [Electronic resource]. – Access mode: <http://asean.org/storage/2017/11/Action-Agenda-on-Mainstreaming-Women-Economic-Empowerment.pdf>

9. Manila Declaration on the 20th Anniversary ASEAN Plus cooperation, 2017 / The Association of Southeast Asian Nations [Electronic resource]. – Access mode: <http://asean.org/storage/2017/11/Manila-Declaration-on-the-20th-Anniversary-of-APT-Final.pdf>

10. The ASEAN Consensus on the Protection and Promotion of the Rights of Migrant Workers, 2017 / The Association of Southeast Asian Nations [Electronic resource]. – Access mode: <http://asean.org/asean-leaders-commit-safeguard-rights-migrant-workers/>

11. Joint Statement of the ASEAN-U.S. Commemorative Summit on the 40th Anniversary of the ASEAN-U.S. Dialogue Relations, 2017 / The Association of Southeast Asian Nations [Electronic resource]. – Access mode: <http://asean.org/storage/2017/11/Joint-Statement-on-ASEAN-US-40th-Anniversary-ADOPTED.pdf>

12. Дужа І. А. Тихоокеанська стратегія США: інтеграційний та безпековий вимір: Дис... канд. політ. наук: 23.00.04 / І. А. Дужа. – К.: Дипломатична академія України при МЗС України, 2016. – 222 с.

13. Городня Н. Д. Східна Азія в зовнішній політиці США (1989–2013 рр.): монографія / Н. Д. Городня. – К.: Принт-Сервіс, 2014. – 528 с.

14. Трамп заявив, що США виступають за збереження центральної ролі форуму країн АСЕАН // ГОРДОН [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу: <http://gordonua.com/ukr/news/worldnews/-tramp-zajaviv-shcho-ssa-vistupajut-za-zberezhennja-tsentralnoji-rolj-forumu-krajin-asean-217021.html>.

15. Campbell C. Everything You Need to Know About President Trump's Grueling Asia Tour / Charlie Campbell // Time [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу: <http://time.com/5006936/donald-trump-china-vietnam-philippines-korea-japan-apec-asean/>.

References

1. Bernadette E. Duterte: Asean Summit 'excellent opportunity' to discuss terrorism, illegal drugs / E. Tamayo Bernadette // The Manila Times. – 2017 [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.manilatimes.net/duterte-asean-summit-excellent-opportunity-discuss-terrorism-illegal-drugs/362440/>.
2. People-focused issues high on 31st ASEAN Summit agenda [Electronic resource]. – 2017. – Access mode: <http://asean.org/people-focused-issues-high-on-31st-asean-summit-agenda/>.
3. Gorodnja N. D. ASEAN: utvorennja j etapy rozvytku / N. D. Gorodnja // Visnyk Kyi'vs'kogo nacional'nogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Istorija. – 2010. – Vyp.102. – S.7–10.
4. Shergin S. O. «Zolotyj» jувілей ASEAN: dosjagnennja i problemy rozvytku / S. O. Shergin // Zovnishni spravy. – 2017. – №9. – S.6–10.
5. Declaration for a decade of coastal and marine environmental protection in the South China Sea (2017–2027), 2017 / The Association of Southeast Asian Nations [Electronic resource]. – Access mode: <http://asean.org/storage/2017/11/Declaration-for-a-Decade-of-Coastal-and-Marine-Environmental-Protection-in-the-South-China-Sea-2017-2027.pdf>.
6. ASEAN declaration to prevent and combat cybercrime, 2017 / The Association of Southeast Asian Nations [Electronic resource]. – Access mode: <http://asean.org/storage/2017/11/ASEAN-Declaration-to-Combat-Cybercrime.pdf>
7. Manila Declaration to counter the rise of radicalisation and violent extremism, 2017 / The Association of Southeast Asian Nations [Electronic resource]. – Access mode: <http://asean.org/storage/2017/11/Manila-Declaration-to-Combat-RRVE-Adopted-by-the-11th-AMMTC.pdf>. Action Agenda on mainstreaming women's economic empowerment (WEE) in ASEAN, 2017 / The Association of Southeast Asian Nations [Electronic resource]. – Access mode: <http://asean.org/storage/2017/11/Action-Agenda-on-Mainstreaming-Women-Economic-Empowerment.pdf>

9. Manila Declaration on the 20th Anniversary ASEAN Plus cooperation, 2017 / The Association of Southeast Asian Nations [Electronic resource]. – Access mode: <http://asean.org/storage/2017/11/Manila-Declaration-on-the-20th-Anniversary-of-APT-Final.pdf>

10. The ASEAN Consensus on the Protection and Promotion of the Rights of Migrant Workers, 2017 / The Association of Southeast Asian Nations [Electronic resource]. – Access mode: <http://asean.org/asean-leaders-commit-safeguard-rights-migrant-workers/>

11. Joint Statement of the ASEAN–U.S. Commemorative Summit on the 40th Anniversary of the ASEAN–U.S. Dialogue Relations, 2017 / The Association of Southeast Asian Nations [Electronic resource]. – Access mode: <http://asean.org/storage/2017/11/Joint-Statement-on-ASEAN-US-40th-Anniversary-ADOPTED.pdf>

12. Duzha I. A. Tyhookeans'ka strategija SShA: integracijnyj ta bezpekovyj vymir. Dys... kand. polit. nauk: 23.00.04 / I. A. Duzha. – K.: Dyplomatychna akademija Ukrainy pry MZS Ukrainy, 2016. – 222 s.

13. Gorodnja N. D. Shidna Azija v zovnishnij polityci SShA (1989–2013 rr.): monografija / N. D. Gorodnja. – K.: Print-Servis, 2014. – 528 s.

14. Tramp zajavyv, shho SShA vystupajut' za zberezhennja central'noi roli forumu krajin ASEAN // GORDON [Elektronnyj resurs]. – 2017. – Rezhym dostupu: <http://gordonua.com/ukr/news/worldnews/tramp-zajavyv-shcho-ssha-vistupajut-za-zberezhennja-tsentralnoi-rol-i-forumu-krajin-asean-217021.html>.

15. Campbell C. Everything You Need to Know About President Trump's Grueling Asia Tour / Charlie Campbell // Time [Elektronnyj resurs]. – 2017. – Rezhym dostupu: <http://time.com/5006936/donald-trump-china-vietnam-philippines-korea-japan-apec-asean/>.

Krupeniya I. M., candidate of political sciences, associate professor, Department of International Relations, Kyiv International University (Ukraine, Kyiv), 24tokiss@gmail.com

ASEAN Jubilee Summit and Asian Marathon D. Trump

The article presents the brief analytical review of the 31st ASEAN summit and US policy in the post-bipolar period. The main documents, which were signed on the results of the summit, are considered.

Keywords: Asia-Pacific Region (APR), Asia-Pacific Economic Cooperation (APEC), South East Asia (SEA), ASEAN summit, South China Sea.

* * *

УДК 1:2; 141.45

Солтанова Г. Р.,
научный сотрудник, Институт «Востоковедение»
Национальной Академии Наук Азербайджана
(Азербайджан), kanan2006@mail.ru

ГЛОБАЛИЗАЦИЯ И НОВЫЕ ВЫЗОВЫ СОВРЕМЕННОСТИ НА ТРАДИЦИОННОМ ВОСТОКЕ

Глобализация – это двусторонний процесс. Она заставила вернуться к перспективам развития Востока. Таким образом, в науке все чаще встречаются необычные интерпретации проблемы глобализации мусульманского мира в развитии межкультурных отношений в контексте Востока и Запада.

Глобализация показала, что исламский мир, становясь современным, оказался на грани двух разных моделей: неорганическое развитие, воплощающее модернизацию, основанную на западной культуре, и практику незападных моделей органического развития.

Ключевые слова: глобализация, ислам, традиция, современность, модернизация.

(статья друкується мовою оригіналу)

Являясь сложным и объективным историческим процессом, глобализация систематически притесняет национальные и культурные единицы в одно целое. Она не признает традиционные дипломатические отношения: границы, территория, атрибуты государственности постепенно теряют национальную значимость. Поэтому,

внешне, глобализация является, как бы причиной исчезновения суверенитета стран.

Но последнее время, мы все чаще становимся свидетелями того, что процесс, также динамично разъединяет мир на локализованные части. Она стимулирует к развитию основанной на собственной исторической практике и традиции народов. В связи с этим, такие исследователи, как У. Бек, не случайно утверждают, научное переосмысление основ мирового развития требует новые подходы, так как с привычные исследования не дают ожидаемые результаты [1, с. 34].

Глобализация является двухсторонним процессом. Она заставила заново пересмотреть перспективы развития Востока. Так, в науке все чаще замечаются необычные интерпретации к проблеме глобализации мусульманского мира в развитии межкультурных отношений, в контексте Восток–Запад.

Цели статьи. Вот уже несколько столетий Западная культура, в виде вызова «модерна» и, как олицетворение социального, экономического и культурного развития, меняет мировой порядок, тем самым глобализируя планету. Столкнувшись с разными проблемами модернизации, Восток всегда отличался сложными попытками «ответа» на любой вызов. Исследования показали, до сих пор, Исламский Восток выделяется тремя разными ответами: модернизацией, секуляризацией и фундаментализмом [2, с. 3]. Современный вызов в виде «возрождения религии» настаивает на общественной не меньше, чем фундаментализм.

1. Глобализация, как перекресток двух миров. Глобализация показала глубокую социально-культурную проблематичность модернизации в мусульманском мире. Так, за эти годы, акцентируя на модернизацию реализованной административно-реформистскими методами, власти Востока смогли привлечь ее только к отдельным материально-практическим отраслям.

Глобализация показала, что Исламский мир становясь современным находил себя на пороге двух, разных моделей: неорганического развития олицетворяющего модернизацию на основе Западной культуры и практикой не западных моделей органического развития. В этом плане, часто модернизация и глобализация олицетворяли единый процесс.

Глобализация заставила смотреть Восток и Запад на себя, через разные временные поля. Время Запада была более современным, и поэтому для людей Востока его культура принималась продуктом Западных реалий. В такой ситуации мусульмане чувствовали себя, как бы на перекрестке двух миров: жизнью с традиционными реалиями с одной, и развитием с западными ценностями с другой [3, с. 32]. Поэтому, для обществ с традиционным укладом жизни переход к современности становился тяжелым процессом.

Как одна из форм социального развития, модернизация, по сути, является процессом становления современного общества и преодоления традиционности путем социальных изменений. Она склонна к глобализации и является также процессом приближения мусульманских обществ к западному миру в экономическом, в политическом и в культурном плане. Но этот процесс привлек Восточные страны, которые никак не могли оторваться от своих традиционных уз